

บทที่ ๗

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนทุกคน รวมทั้งองค์กรของรัฐและองค์กรของเอกชน ดังนั้นการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมต้องสนับสนุนการกระจายอำนาจและบทบาทในการดำเนินงานวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้องค์กร ชุมชน และท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญและเป็นเจ้าของในการดำเนินงานวัฒนธรรมในรูปแบบเครือข่ายทางวัฒนธรรม โดยที่หน่วยงานของรัฐทำหน้าที่เพียงกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานเท่านั้น นับตั้งแต่การที่กระทรวงวัฒนธรรม ได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง สภาวัฒนธรรมตั้งแต่ระดับพื้นที่ จนถึงระดับชาติ และส่งเสริม/สนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะต่างๆ ทั้งในด้านวิชาการ การบริหาร และงบประมาณ นับถึงปัจจุบัน (ปี ๒๕๕๔) รวมเป็นเวลากว่า ๑๕ ปี จึงจัดดำเนินโครงการวิจัยนี้ขึ้น เพื่อศึกษาสภาพการณ์และบทเรียนการดำเนินงานสภา วัฒนธรรม รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการ พัฒนาการดำเนินงานของสภา วัฒนธรรมไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้และเพื่อให้สภาวัฒนธรรมเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัด และช องชาติอย่างแท้จริง เพื่อผลในการพัฒนาสังคมที่สมดุลและยั่งยืนเพื่อ ประโยชน์สุขของสังคมไทยโดยรวม โดยสามารถสังเคราะห์ผลการวิจัย และนำผลการวิจัยไปสู่การเสนอแนะ โดยแบ่งออกเป็น ๖ เรื่อง ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การวิจัย
๒. สมมติฐานการวิจัย
๓. วิธีดำเนินการวิจัย
๔. สรุปผลการวิจัย
๕. อภิปรายผลการวิจัย
๖. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และบทเรียนการดำเนินงานสภาวัฒนธรรม ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งถึงปัจจุบัน
๒. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยต่อไปนี้เป็นคือ ๑) ข้อมูลส่วนบุคคลและคุณลักษณะของประธานสภาวัฒนธรรม ๒) เครือข่าย/คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ๓) ธรรมนูญสภาวัฒนธรรม ๔) การประชุมสภาวัฒนธรรม ๕) การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ๖) การมีกองทุนบริหารงานวัฒนธรรมจังหวัด ๗) การพัฒนาสภาวัฒนธรรม ๘) การได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรมและกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และ ๙) การได้รับการสนับสนุนจากพื้นที่ /ท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ทาง ซึ่งได้แก่ “สภาพการณ์และบทเรียนการดำเนินงานสภาวัฒนธรรม ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งถึงปัจจุบัน ” และ “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ” เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ว่าสภาพการณ์และบทเรียนการดำเนินงานสภาวัฒนธรรม ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม โดยการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีของการวิจัย เชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกัน

๑. วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยบรรยาย โดยศึกษาจาก สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล และสภาวัฒนธรรมอื่นๆ รวม๗๖๓ แห่ง โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือประธานสภาวัฒนธรรม หรือเลขาธิการสภาวัฒนธรรมที่สามารถตอบข้อมูลการดำเนินงานสภาวัฒนธรรมได้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ว่ามีคุณภาพในระดับสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (จำนวน ร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และใช้สถิติอ้างอิง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ สัมพันธ์กับ การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการหาค่าอำนาจการทำนาย และสมการทำนาย ทั้งในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

๒. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยประยุกต์ใช้การวิจัยคุณภาพ โดยการศึกษาภาคสนาม ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาเอกสาร และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากสภาวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพสูงในการดำเนินงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ที่ได้รับการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๖ จังหวัด ใน ๖ ภูมิภาค คือ แพร่ เลย พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา กาญจนบุรี และกระบี่ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูลและด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกชนิดข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากบทสังเคราะห์ผลการวิจัยข้างต้น (บทที่ ๖) สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

๑. สภาพการณ์และบทเรียนการดำเนินงานสภาวัฒนธรรม

๑.๑ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมดำเนินการ ด้านธรรมาภิบาลสภาวัฒนธรรม ในระดับมาก โดยดำเนินการในระดับมากในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๒ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมมีองค์ประกอบของเครือข่ายภาคีสมาชิก ครบทั้ง ๕ ภาคี โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายภาคีสมาชิก ครบทั้ง ๕ ภาคีในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๓ ในภาพรวมทั้งประเทศ ประธานสภาวัฒนธรรมส่วนใหญ่ ๑) เพศชาย ๒) ประกอบอาชีพหลักด้านธุรกิจ/กิจการส่วนตัว ๓) อยู่ในภูมิภาคที่สภาวัฒนธรรมตั้งอยู่ ๔) มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมนี้ ๒-๔ ปี ๕) เคยเป็นสมาชิกของสภาวัฒนธรรมนี้ และ ๖) ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองในขณะที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม โดยสอดคล้องกันในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๔ ในภาพรวมทั้งประเทศ ประธานสภาวัฒนธรรมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะในระดับมากในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๕ ในภาพรวมทั้งประเทศ การดำเนินการของ คณะกรรมการบริหาร สภาวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสภาวัฒนธรรมจังหวัด ดำเนินการในระดับมาก ส่วนสภาวัฒนธรรมอำเภอและตำบลดำเนินการในระดับ ปานกลาง และสภาวัฒนธรรมภาคตะวันตกดำเนินการในระดับมากส่วนในภูมิภาคอื่นๆ ดำเนินการในระดับปานกลาง

๑.๖ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมดำเนินการด้านการประชุม ดังนี้

๑.๖.๑ ในรอบปีที่ผ่านมา มีประชุมคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ๑ ครั้ง มีกรรมการที่มาประชุม จำนวนระหว่างร้อยละ ๕๐-๗๙ ของจำนวนกรรมการ โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (ในฐานะฝ่ายเลขานุการสภาฯ) เป็นผู้จัดระเบียบวาระเพื่อพิจารณาในการประชุม และรับมติจากการประชุมไปดำเนินการ โดยปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการจัดประชุม คือ ค่าใช้จ่ายในการประชุมไม่เพียงพอ โดยสอดคล้องกันในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๖.๒ ในรอบปีที่ผ่านมา มีการประชุมสามัญของเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรม ๑ ครั้ง มีเครือข่ายภาคีสมาชิกที่มาประชุม จำนวน ระหว่างร้อยละ ๕๐-๗๙ ของจำนวนภาคีสมาชิก โดยปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการจัดประชุม สามัญ คือ ค่าใช้จ่ายในการประชุมไม่เพียงพอ โดยสอดคล้องกันในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๗ ในภาพรวมทั้งประเทศ คุณภาพการประชุมสภาวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในระดับมากในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๘ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมดำเนินงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับปานกลางในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๙ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมดำเนินการพัฒนาสภาวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับปานกลางในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๑๐ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรม ได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับปานกลางในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๑๑ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมดำเนินการตามหน้าที่ที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับปานกลางในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๑.๑๒ ในภาพรวมทั้งประเทศ สภาวัฒนธรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของสภาวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับปานกลางในทุกประเภทของสภาวัฒนธรรม และในทุกภูมิภาค

๒. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

๒.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของประธานสภาวัฒนธรรม

๒.๑.๑ เพศของประธานสภาเป็น ปัจจัย ที่สัมพันธ์ กับ การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงนิเสธในระดับน้อยมาก

๒.๑.๒ ช่วงอายุ ของประธานสภาเป็น ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับน้อยมาก

๒.๑.๓ การเคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับสภาวัฒนธรรมก่อนการดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ในเชิงนิเสธในระดับน้อย

๒.๑.๔ การมีตำแหน่งทางราชการใน ขณะดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับน้อยมาก

๒.๒ คุณลักษณะของประธานสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๓ องค์ประกอบของเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๔ คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๕ ธรรมนูญ สภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๖ การประชุมสภาวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับน้อยมาก

๒.๗ คุณภาพการประชุม ของสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๘ การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก

๒.๙ การพัฒนาสภาวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก

๒.๑๐ การมีกองทุนบริหารงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง

๒.๑๑ การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรม จากกระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก

๒.๑๒ การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนิน การของสภาวัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก

๓. สมการทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

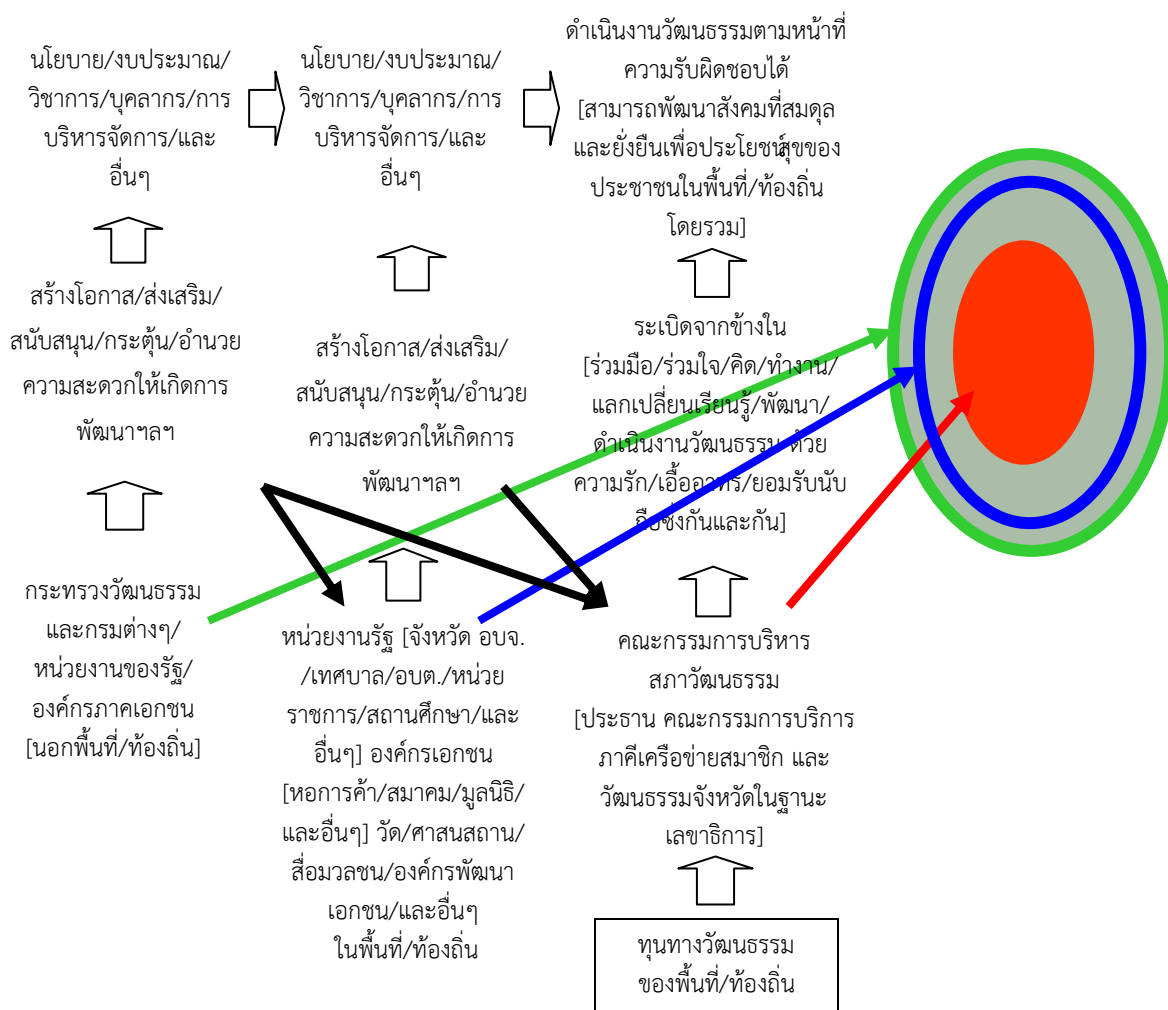
จากการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ๑) การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการของ สภาวัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่น $[X_{๑๒}]$ ๒) การได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรมจากกระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ $[X_{๑๑}]$

๓) การพัฒนาสภาวัฒนธรรม $[X_{๙}]$ ๔) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม $[X_{๘}]$ ๕) การดำเนินงานตามธรรมนูญสภาวัฒนธรรม $[X_{๕}]$ ๖) คณะกรรมการบริหาร สภาวัฒนธรรมโดยรวม $[X_{๔}]$ ๗) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากกลุ่มอาสาสมัคร /จิตอาสา ๓-๔ องค์กร $[X_{๓๓๓}]$ ๘) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากองค์กรสาธารณประโยชน์ ๓-๔ องค์กร $[X_{๓๒๒}]$ ๙) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓-๔ องค์กร $[X_{๓๑๓}]$ ๑๐) การที่ประธานสภาวัฒนธรรมมีตำแหน่งทางการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม $[X_{๑๘๓}]$ ๑๑) การที่ประธานสภาวัฒนธรรมเคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับสภาวัฒนธรรมก่อนการดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม $[X_{๑๗}]$ และ ๑๒) การที่ประธานสภาวัฒนธรรมมีอาชีพหลักเป็นธุรกิจ/กิจการส่วนตัว $[X_{๑๔}]$ สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม $[Y]$ ได้ร้อยละ ๖๕.๓ โดยสามารถเขียนสมการถดถอยทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม $[Y]$ ได้ดังนี้

$$Y = .๑๗๗ + .๑๖๐[X_{๑๒}] + .๑๓๔[X_{๑๑}] + .๓๖๐[X_{๙}] + .๑๗๐[X_{๘}] + .๐๘๔[X_{๕}] + .๐๕๕[X_{๔}] - .๐๘๓[X_{๓๓๓}] - .๑๐๖[X_{๓๒๒}] - .๐๘๐[X_{๓๑๓}] - .๑๑๖[X_{๑๘๓}] - .๐๖๔[X_{๑๗}] + .๐๗๑[X_{๑๔}]$$

๔. องค์ประกอบและรูปแบบความสัมพันธ์ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับ การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมเป็นการ “ระเบิดจากข้างใน” ของปัจจัยภายในของสภาวัฒนธรรมเองและปัจจัยภายนอกสภาวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเห็นคุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมของพื้นที่และท้องถิ่น และหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น สร้างโอกาส และอื่นๆ ทั้งในส่วนของการกำหนดนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณ วิชาการ บุคลากร การบริหารจัดการ และอื่นๆซึ่งได้ส่งผลให้สภาวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรม ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่างๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม การฟื้นฟูวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรม การสร้างสรรค์วัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรม และการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลการดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์กรภาคีและเครือข่าย วัฒนธรรมต่างๆ และดำเนินการอื่นๆ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรม พื้นที่และท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ขอความร่วมมือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม จึงสามารถเขียนเป็นองค์ประกอบและรูปแบบความสัมพันธ์ได้ ดังภาพ ๔๗

ภาพ ๔๗ องค์ประกอบและรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

๑. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายของวัฒนธรรมไทย ไว้ว่า

“.... สนับสนุนการกระจายอำนาจและบทบาทในการดำเนินงานวัฒนธรรมไทย เปิด โอกาสให้องค์กรชาวบ้านและบุคลากรในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญและเป็นเจ้าของในการดำเนินงานวัฒนธรรม ในรูปเครือข่ายทางวัฒนธรรม โดยที่หน่วยงานของรัฐจะทำหน้าที่เพียงกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานเท่านั้น เพราะรัฐบาลตระหนักดีว่า ผู้ที่รู้เรื่องดีที่สุดในเรื่องวัฒนธรรม คือคนในท้องถิ่น...”

และยังสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๕ ที่กำหนดให้สภาวัฒนธรรมประกอบด้วยกรรมการและสมาชิก ที่มาจากผู้แทนองค์กรที่ดำเนินงาน วัฒนธรรมหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เช่น เครือข่ายภาครัฐ เครือข่าย ภาคเอกชน เครือข่ายภาคชุมชน เครือข่ายภาคธุรกิจ เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และเครือข่ายวิชาการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (๒๕๕๗, หน้า ๑๗-๑๘) และได้กำหนดให้สภา วัฒนธรรมจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากองค์กรที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมที่อยู่ในจังหวัดนั้นๆ ซึ่งประกอบด้วยองค์กรเครือข่ายทางวัฒนธรรม ๕ กลุ่ม เรียกว่า “เบญจภาคี” ดังนี้

๑) องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดนั้นๆ ทั้ง ที่เป็นหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๒) องค์กรเอกชน ได้แก่ องค์กรสาธารณประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชน

๓) องค์กรชุมชน ได้แก่ องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวตามความถนัดและความสนใจของ ประชาชนเพื่อป้องกันหรือ แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการรวมตัวกันตามธรรมชาติใน รูปแบบอื่นๆ

๔) องค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน โรงแรม ศูนย์การค้า ธนาคาร ชมรมนักธุรกิจ สหกรณ์ และองค์กรธุรกิจรูปแบบอื่นๆ

๕) องค์กรวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม หอ วัฒนธรรม นิทัศน์ รวมทั้งบุคคลที่เป็นผู้นำทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการและโดยธรรมชาติ เช่น พระ ผู้นำ ทางศาสนา ศิลปินแห่งชาติ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม คนดีศรีสังคม ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการในสาขาวิชาชีพ งานศิลปะและงานวัฒนธรรมในสาขาต่าง ๆ

๒. จากผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการของสภา วัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภา วัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๙๐ ว่า “องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิจะจัดก ารศึกษาอบรม และ การฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และตามความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึ งบการ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย”

และในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (และที่ แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา ๖๗ ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบล กล่าวคือ ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะใน (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น

และในพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ และ ๑๑ ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นอำนาจและหน้าที่ของเทศบาล กล่าวคือ ได้กำหนดให้เทศบาล มีหน้าที่ โดยเฉพาะใน (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ (๑๘) การส่งเสริมการกีฬา จารีต ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และอื่นๆ) มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการ ฝึกอบรม ดูแลให้ประชาชน (โดยสภาวัฒนธรรม) สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของตนเองได้จนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำหน้าที่ในกา รสร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในฐานะ “เจ้าของวัฒนธรรม” ได้ โดยการจัดทำแผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณ

๓. จากผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการของสภา วัฒนธรรมจากกระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภา วัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดไว้ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ แนวนโยบาย ด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๘๐ ว่า “รัฐต้องดำเนินการตาม แนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ใน (๖) ส่งเสริมและสนับสนุน ความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปณิธานสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น” และในส่วนที่ ๙ แนวนโยบาย ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทางปัญญา และพลังงาน มาตรา ๘๖ ว่า “รัฐต้องดำเนินการตาม แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทางปัญญา และพลังงาน ใน (๒) ส่งเสริมการประดิษฐ์ หรือ การค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษา และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งให้ความคุ้มครอง เทคโนโลยีทางปัญญา”

ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐ (โดยหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่างๆ) มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมกับองค์กรพัฒนา เอกชน องค์กรธุรกิจเอกชน สื่อสารมวลชน และอื่นๆ เพื่อร่วมกันทำหน้าที่เฝ้าระวังดูแลให้ สภา วัฒนธรรมสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของตนเองได้จนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำหน้าที่ในการสร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ทั้งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในฐานะ “เจ้าของวัฒนธรรม” ได้ โดยการ จัดทำแผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณ ตามความเหมาะสม

๔. จากผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนาสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงาน ของสภาวัฒนธรรม ในเชิงปฏิฐานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี (๒๕๓๗, หน้า ๒๓-๒๖) ที่ได้เสนอยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางใหญ่ๆ สำหรับส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนาไว้ ๗ ประการดังนี้

๑) การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้ทั่วทั้งสังคมว่าวัฒนธรรมคืออะไร และวัฒนธรรมสำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างไร เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุด เพราะเมื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว สังคมก็จะปฏิบัติถูกต้องได้เอง

๒) การสนับสนุนเวทีทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น ควรสนับสนุนเวทีวัฒนธรรมในรูปแบบที่หลากหลายในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชนท้องถิ่น

๓) ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ไทยเคยมีวัฒนธรรมครอบครัวที่อบอุ่น แต่บัดนี้สถาบันครอบครัวได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการพัฒนาแบบทันสมัย

๔) ส่งเสริมองค์กรชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ชุมชนที่เข้มแข็ง คือผู้ปฏิบัติวัฒนธรรม และชุมชนที่เข้มแข็งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน

๕) ปรับการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย การศึกษาของไทยในปัจจุบันตัดขาดจากรากทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งเป็นเหตุสำคัญของความเสื่อมสูญทางวัฒนธรรมและเกิดปัญหาต่างๆ จากความขาดแคลนทางวัฒนธรรม ควรปรับการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการปฏิบัติและการซึมซับ ถ้าการศึกษาเอาความเป็นจริงเป็นตัวตั้ง การศึกษาก็จะสัมผัสกับวัฒนธรรม

๖) วัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการรักษาสภาพแวดล้อมดังกล่าวแล้ว ควรร่วมมือกันสร้างความเข้าใจเรื่องนี้ให้ชัดเจน และกำหนดยุทธศาสตร์ในการนำมิติทางวัฒนธรรมเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจ

๗) กองทุนและการบริหารงานวัฒนธรรม ในการส่งเสริมวัฒนธรรมกับการพัฒนา ต้องการเงินทุนและการบริหารจัดการที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มเงินกองทุนวัฒนธรรมให้มีจำนวนมากพอ

๕. จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีกองทุนบริหารงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (๒๕๓๗, หน้า ๒๓-๒๖) ที่ได้เสนอยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางใหญ่ๆ สำหรับส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนาไว้โดยเฉพาะในประการที่ ๗ ที่เสนอว่า “๗) กองทุนและการบริหารงานวัฒนธรรม ในการส่งเสริมวัฒนธรรมกับการพัฒนาต้องการเงินทุนและการบริหารจัดการที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มเงินกองทุนวัฒนธรรมให้มีจำนวนมากพอ”

๖. จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กาสัก เต๊ะชันหมาก (๒๕๔๕) ที่ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาสภาวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและของท้องถิ่นไว้ว่ากระบวนการที่ทำให้สภาวัฒนธรรมเกิดขึ้น ขยายและพัฒนาและดำรงอยู่ ควรเป็นดังนี้

๑) การสร้างจิตสำนึกและความมั่นใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม ควรได้สร้างความรู้ความเข้าใจจนเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรมจนเกิด

จิตสำนึกทางวัฒนธรรม มั่นใจและสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรม เพื่อป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดได้ จนเกิดความรู้สึกที่จะต้องเป็น ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยตนเองบนเงื่อนไขของจิตสำนึกของความเป็นคนในท้องถิ่นที่ ต้องมาคิดและลงมือทำงานวัฒนธรรมด้วยการพึ่งตนเองและพึ่งกันเอง

๒) การรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรม ควรปลูกจิตสำนึกให้ เครือข่าย เบญจภาคี สมาชิก และผู้รู้ ผู้สนใจในเรื่องวัฒนธรรมต่างๆ ได้เกิดความรู้สึกในความสำเร็จและพลังของการร่วมมือ กันดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดด้วยการพึ่งกันเอง เป็นสำคัญ โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการ รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมตามความถนัด ความสามารถ และสนใจร่วมกันอย่างอิสระและหลากหลายในระดับต่างๆ

๓) การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย สภาวัฒนธรรมควรเป็นแหล่งกลางให้ เครือข่าย ภาควิชาสมาชิกได้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมกันเรียนรู้และร่วมนำดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมซึ่ง กันและกันอย่างอิสระและหลากหลาย ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนให้ “ถักทอ” และ “เชื่อมโยง” กัน อย่างแข็งแรง โดยการจัดเวที เปิดโอกาส และจัดช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่ เครือข่ายภาคีสมาชิก สามารถติดต่อสื่อสารให้เข้าใจร่วมกันได้

๗. จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการบริหาร สภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับ การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ กาสัก เต๊ะ ชันหมาก (๒๕๔๕) ที่ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาสภาวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม ของจังหวัดและของท้องถิ่น ไว้ว่าต้องเปิดโอกาสให้ เครือข่าย ภาคีสมาชิกและประชาชนทั่วไปสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดย

๑) การสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ โดยควรสร้างความรู้ความ เข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ ของวัฒนธรรมและงานวัฒนธรรม ให้เข้าใจถึงผลดีของ การดำเนินงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและผลเสียของการไม่ดำเนินงาน วัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความสำนึก ตระหนัก จนเกิดแรงจูงใจที่จะร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมได้

๒) การสร้างแรงจูงใจให้รวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรม โดยควรสร้างความรู้ ความ เข้าใจ และสำนึกตระหนักในคุณค่า ความสำคัญและพลังของการรวมตัวกันเป็นประชาสังคมเพื่อการ ดำเนินงานวัฒนธรรมในระดับต่างๆ รวมทั้งการรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัดและ ความสนใจ แล้วเข้าเป็นเครือข่ายภาคีสมาชิกของสภาวัฒนธรรมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกัน และ ควรทำให้เกิดทัศนคติที่จะต้องรวมตัวกันขึ้นเป็นสภาวัฒนธรรมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรม และเข้ามามี ส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรม

๓) การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่างๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายภาคีสมาชิก เนื่องจากเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ปฏิบัติงานด้าน วัฒนธรรมในลักษณะต่างๆ ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และตามความถนัด ความสนใจซึ่งสภา วัฒนธรรมควรเข้าใจในข้อความจริงนี้ แล้วจัดลำดับของการ ดำเนินงานวัฒนธรรมที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจของเครือข่ายภาคีสมาชิก และควรมอบหมาย

ภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินงานวัฒนธรรม ตามความถนัด ความสนใจ รวมทั้งควรสรรหาทรัพยากรและจัดสรรทรัพยากรให้เครือข่ายภาคสมาชิกได้ทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอด้วย

๔) การปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน สภาวัฒนธรรมและเครือข่ายภาคสมาชิกควรปรับตัวให้เข้าหาซึ่งกันและกัน เพื่อจะทำให้สามารถประสานความเข้าใจที่ เครือข่าย ภาคีสมาชิกสามารถยอมรับได้และควรสร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายภาคีสมาชิกที่แตกต่างกันให้สามารถผนึกและผสมผสานพลังกัน จนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขความตึงเครียดและความขัดแย้งต่างๆ ได้

๕) การจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้ง โดยควรจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมให้เครือข่ายภาคีสมาชิกได้ร่วมกันเรียนรู้ คิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการทำงานร่วมกัน

๘. จากผลการวิจัยที่พบว่าคุณลักษณะของประธานสภาวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ กาสัก เตชะชั้นหมาก (๒๕๔๕) ที่ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาสภาวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและของท้องถิ่น ไว้ว่าประธานสภาวัฒนธรรม ควรเป็นผู้ที่ทำงานด้วยความเสียสละ เป็นที่ยอมรับในคุณงามความดี เป็นที่เคารพยกย่องของประชาชน สามารถประสานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สามารถระดมความคิด ความรู้ และทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมได้ เป็นผู้เสียสละเป็นผู้ที่ตั้งใจจริง มีความสนใจและมีความรู้ในเรื่องงานวัฒนธรรมอย่างดี

๙. จากผลการวิจัยที่พบว่าการทำงานของสภาวัฒนธรรมเป็นการ “ระเบิดจากข้างใน” ของปัจจัยภายในของสภาวัฒนธรรมเอง และปัจจัยภายนอกสภาวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเห็นคุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมของ พื้นที่และท้องถิ่น และหน่วยงาน /องค์กรต่างๆ ซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น สร้างโอกาส และอื่นๆ ทั้งในส่วนของการกำหนดนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณ วิชาการ บุคลากร การบริหารจัดการ และอื่นๆ ซึ่งได้ส่งผลให้สภาวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรม ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่างๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม การฟื้นฟูวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรม การสร้างสรรค์วัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรม และการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลการดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่างๆ และดำเนินการอื่นๆ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรม พื้นที่และท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ขอความร่วมมือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (๒๕๓๘, หน้า ๓๒-๓๓) ที่ได้เสนอว่าทุกสังคมมีต้นทุนทางวัฒนธรรมสะสมอยู่ก่อนแล้วทั้งสิ้น ในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่ศีลธรรม ศิลปะ และภูมิปัญญา การสูญเสียต้นทุนทางวัฒนธรรมเหล่านั้นไป ก็จะทำให้สังคมนั้นล้มละลายทั้งทางศีลธรรม และด้านอื่นๆ ตามมา และมีวัฒนธรรมนั้นมีลักษณะเด่นอยู่ที่การ แสดงออกถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการ

เคารพสิทธิชุมชน อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาไปสู่ความเป็นพหุสังคมที่ผู้คนแตกต่างกันทั้งในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ระบบการผลิต วิถีชีวิต และชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น สามารถนำข้อเสนอนี้ไปใช้ในการดำเนินงาน ได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ในการดำเนินงาน

๑.๑ จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง และคณะกรรมการบริหาร สภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา ๗๓ ว่า “บุคคลมีหน้าที่... พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ” และหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน มาตรา ๖๖ ว่า “บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และของชาติ ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนั้นเป็นทั้ง “สิทธิ” และ “หน้าที่” ของประชาชน ทั้งที่เป็น “บุคคล” “ครอบครัว” และ “ชุมชน” ที่เป็น “เจ้าของวัฒนธรรม” ที่จะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และดำเนินงานวัฒนธรรม (ทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย การอนุรักษ การฟื้นฟู การส่งเสริม การเผยแพร่ การสืบทอด และการพัฒนา) ด้วยการ “ระเบิดจากข้างใน” ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพึ่งตนเอง พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการที่จะทำให้เกิดการกินดี อยู่ดี และมีความสุขได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้น กระบวนการวัฒนธรรมและกรมต่างๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมของตนเองตามความถนัด /ความสนใจลงมือในฐานะ “เจ้าของวัฒนธรรม” และควรขยายเครือข่าย ภาคีสมาชิกออกไปอย่างกว้างขวางและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ควรมีการขยายทั้งแนวตั้งและแนวนอนจนสามารถ “ถักทอ” กันได้อย่างแข็งแรง ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายภาคีสมาชิกต่างๆ ได้ประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างพร้อมเพรียง และไปในทิศทางเดียวกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชน ซึ่งควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของ เครือข่าย ภาคีสมาชิกและประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการคิดและร่วมกันดำเนินการตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยเน้นงานวัฒนธรรมที่ ใกล้ตัวประชาชนที่สุดก่อนที่จะขยายวงออกไปยังเรื่องอื่นๆ

๑.๒ จากผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก และเมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๙๐ ว่า

“องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิจะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอบรมตามความเหมาะสม และตามความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย”

และในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา ๖๗ ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะใน (๕) ส่งเสริมการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม และ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

และในพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ และ ๑๑ ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นอำนาจและหน้าที่ของเทศบาล กล่าวคือ ได้กำหนดให้เทศบาล มีหน้าที่ โดยเฉพาะใน (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ (๑๘) การส่งเสริมการศึกษา จารีต ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และอื่นๆ) ได้ทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ที่ทำหน้าที่โอบอุ้มดูแลให้ประชาชนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของตนเองได้จนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละองค์กร เพื่อ สร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในฐานะ “เจ้าของวัฒนธรรม” ได้ โดยกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงาน โครงการ จัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น บุคลากร วิชาการ อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

๑.๓ จากผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก และเมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด ๕ แผนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ แผนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๘๐ ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแผนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ใน (๖) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ” และในส่วนที่ ๙ แผนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงาน มาตรา ๘๖ ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแผนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงาน ใน (๒) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษา และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งให้ควมคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา” ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับหน่วยงาน

ภาครัฐ (โดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่างๆ) เพื่อทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรธุรกิจเอกชน สื่อสารมวลชน และอื่นๆ เพื่อร่วมกันทำหน้าที่โอบอุ้มดูแลประคับประคองให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำหน้าที่โอบอุ้มดูแลประชาชน ให้สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของตนเองได้จนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำหน้าที่ในการสร้างโอกาส ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในฐานะ “เจ้าของวัฒนธรรม” ได้ โดยการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณ ตามความเหมาะสม

๑.๔ จากผลการวิจัยที่พบว่า ๑) คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับปานกลาง ๒) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมในเชิงปฏิฐานในระดับมาก และ ๓) การพัฒนาสภาวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมเชิงปฏิฐานในระดับมาก ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรมและกรมต่างๆ ควรสร้าง กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมจริง (interactive learning through action: ILTA) โดย

๑.๔.๑ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมของ เครือข่ายภาคีสมาชิกและกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม ทั้งกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาลต่างๆ และกิจกรรมที่จัดดำเนินการตามแผนงานและโครงการ เพื่อให้ เครือข่ายภาคีสมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินงานวัฒนธรรม จากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

๑.๔.๒ การดำเนินงานวัฒนธรรมที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่มุ่งพัฒนาคน โดยใช้ภูมิปัญญา ค่านิยม และแบบแผนอันดีงามของท้องถิ่นนั้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรม ทางวัฒนธรรมที่มุ่งเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตจริง เพื่อให้งานวัฒนธรรมเป็นงานที่ทุกฝ่ายทุกคนเข้าใจได้ง่าย เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่นโดยตรง ท้องถิ่นสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง

๑.๔.๓ การประชุม สัมมนา เสวนา และพบปะพูดคุย ควรจัดให้เครือข่ายภาคีสมาชิก และประชาชนได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ คือ การเสวนา พบปะพูดคุยกันตามโอกาสที่เหมาะสม

๑.๔.๔ การศึกษาดูงาน ควรให้เครือข่ายภาคีสมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการศึกษาดู งานการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมต่างๆ และศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นและจังหวัดเดียวกัน

๑.๔.๕ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน ควรจัดทำสื่อของสภาวัฒนธรรม และใช้สื่อสารมวลชนของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสื่อมวลชนท้องถิ่น รวมทั้งสื่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสื่อในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการ ดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมต่างๆ

๑.๔.๖ การมีกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรจัด ตั้งกองทุนส่งเสริม งานวัฒนธรรมจังหวัดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งกลางในการระดมทรัพยากรจากภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรม

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิเคราะห์การถดถอย เพื่อสร้างสมการทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีปัจจัยต่างๆ ที่สามารถร่วมกันทำนาย การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ได้ จำนวน ๑๒ ปัจจัย ได้แก่ ๑) การได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรมจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในพื้นที่/ท้องถิ่น ๒) การได้รับการส่งเสริม /สนับสนุนในการดำเนินการของสภาวัฒนธรรม จากการระดมทุนวัฒนธรรมและกรมต่างๆ ๓) การพัฒนาสภาวัฒนธรรม ๔) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรม ๕) การดำเนินการตาม ธรรมนูญสภาวัฒนธรรม ๖) คณะกรรมการบริหาร สภาวัฒนธรรม ๗) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากกลุ่มอาสาสมัคร /จิตอาสา ๓-๔ องค์กร ๘) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากองค์กรสาธารณประโยชน์ ๓-๔ องค์กร ๙) การมีเครือข่ายภาคีสมาชิกสภาวัฒนธรรมที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓-๔ องค์กร ๑๐) การที่ประธานสภาวัฒนธรรมมีตำแหน่งทางการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรม ๑๑) การที่ประธานสภาวัฒนธรรม เคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับสภาวัฒนธรรมก่อนการดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมและ ๑๒) การที่ประธานสภาวัฒนธรรมมีอาชีพหลักเป็นธุรกิจ/กิจการส่วนตัว โดยสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม ได้ ร้อยละ ๖๕.๓ นั้น แสดงว่ายังมีปัจจัยอื่นที่ยังสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม อีกร้อยละ ๓๔.๗ ดังนั้น ควรจะมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยอื่นๆ นี้ ในโอกาสต่อไป เพื่อให้สามารถ ค้นหาปัจจัยที่สัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมได้มากยิ่งขึ้น